

Wanneer ben je demonisch belast?

1. Uitgangspunten

1. De Bijbel is het onfeilbare, geïnspireerde Woord van God.
2. De Bijbel is een voldoende bron om alles te weten over een leven voor God (2Pt1:3).
3. Omdat demonen beogen te misleiden, kunnen alleen Bijbelse gegevens als gezaghebbend worden meegenomen.

2. Woordstudie

- 'Een demon/onreine geest hebben [ἔχων]' (16x in het NT): Mt11:18; Mk3:30; 5:15; 7:25; 9:17; Lk4:33; 7:33; 8:27; Jh7:20; 8:48,49,52; 10:20; Hd8:7; 16:16; 19:13.
  - Of term afkomstig uit Griekse religie: de persoon wordt (passief) bezeten door een boze geest. Het idee is dan dat de persoon de boze geest in zich meedraagt.
  - Of term wijst op de consequenties van de bezetenheid in de vorm van een negatieve mentale of lichamelijke gesteldheid (het NT spreekt elders over 'een ziekte hebben [ἔχων]'). De idee is dan dat de boze geest gezien wordt als oorzaak van de ziekte.
- 'Bezeten [δαμονιζομαι = gedemoniseerd] zijn' (13x in het NT): Mt4:24; 8:16,28,33; 9:32; 12:22; 15:22; Mk1:32; 5:15,16,18; Lk8:36; Jh10:21.
  - Dit woord wijst op de toestand waarin de boze geest het voor het zeggen heeft. De boze geest oefent heerschappij/controle uit over het slachtoffer.
  - Demonen kunnen stembanden van een bezetene gebruiken (Mt8:29,31; Mk5:7-10) of hem juist stom houden (Mk12:22), blindheid veroorzaken (Mt12:22), bovennatuurlijke kracht schenken (Mk5:3; vgl. vs15), mensen naakt laten rondlopen (Mk5:15), tot zelfmutilatie aanzetten (Mk5:5) of waanzin veroorzaken (Lk8:35). De betreffende persoon kan de boze geest hierbij niet weerstaan.
  - Verondersteld wordt dat in bezetenen (ten minste één) boze geest woont (dus de persoon als woonplaats heeft). Dit blijkt uit het consistente gebruik van 'ingaan', 'uitgaan' en 'uitgeworpen worden' bij bezetenen (Mt8:16,32; 9:33; 12:22-24; Mk1:34; 5:8,13).
  - Wanneer het NT dit woord gebruikt, is geen sprake van een eventuele gradatie. In geval van bezetenheid heeft de boze geest absolute controle die niet kan worden weerstaan. Het NT meldt nergens dat mindere vormen van 'gedemoniseerd zijn' bestaan dan 'bezetenheid' in bovengenoemde zin.
  - De elementen van inwoning en passiviteit/onmogelijkheid om de boze geest te weerstaan onderscheiden bezetenheid van andere vormen van invloed van boze geesten. Het NT spreekt ook over dit laatste, zoals in geval van valse leer (1Tm4:1), onreinheid (1Ko7; 1Tm4:1-3) en een houding van jaloezie en trots (Jk3:13-16). Maar dan wordt nergens het woord 'bezeten' gebruikt.
- Iemand 'met [ἐν] een onreine geest' (2x in het NT): Mk1:23; 5:2.
  - De betekenis lijkt te zijn dat de persoon in een toestand verkeerd waarin de boze geest macht of heerschappij uitoefent.
  - *Uit de parallel passages blijkt dat de betekenis van de drie begrippen dezelfde zijn. Zie de geschiedenis van de Gadarese man: Mt noemt hem tweemaal 'bezeten' (Mt8:28,33). Mk ziet hem als 'bezeten' (Mk5:15-17) en 'met een onreine geest' (Mk5:2). Lk noemt hem als 'bezeten' (Lk8:36) en als iemand die 'een boze geest heeft' (Lk8:27).*
- 'Door onreine geesten gekweld [ὄχλουμένους]' (1x in het NT): Hd5:16.
  - Precieze conditie is onduidelijk. Het feit dat al deze mensen ook worden genezen, veronderstelt evenwel ook een toestand van bezetenheid. Vgl. Lk6:18: 'zij die door onreine geesten gekweld waren', waarbij een verwant werkwoord wordt gebruikt [ἐνοχλούμενοι].
  - In overeenstemming met het woordgebruik in de Apocriefen en het algemene Griekse gebruik is de suggestie dat de betreffende personen door de boze geesten worden geplaagd en hierdoor in hun gezondheid of anderszins lijden.

3. Onderwijs over demonische belasting in de Bijbel

- Het NT spreekt vooral over bezetenheid bij het beschrijven van genezingen/duiveluitdrijvingen. De enige passage die meer informatie biedt is Mt12:43-45.
- Aanleiding is de genezing van een bezetene (Mt12:22), waarop de farizeeën de Heer Jezus beschuldigen. Als de Heer Jezus het oordeel over de farizeeën uitspreekt gebruikt hij onder meer het voorbeeld van de onreine geest. Dit voorbeeld suggereert het volgende:
  - Bezetenheid is het gevolg van inwoningen van één of meer boze geesten. Het woordgebruik ('uitgaan', 'teruggaan', 'binnenkomen') geeft aan dat de boze geest in zulke mensen woont.
  - De boze geesten lijken een woonplaats in mensen te willen hebben; het alternatief zijn de 'dorre plaatsen' (Mt12:43).
  - Het vinden van een woonplaats lijkt niet eenvoudig te zijn: de boze geest is 'op zoek naar rust, en vindt die niet' (Mt12:43). Rust [ἀνάπαυσιν] = 'stoppen van beweging of werk', i.t.t. 'rust [ἀνεσις] = 'ontspanning'. De betekenis is dus dat de boze geest een plaats zoekt om uit te rusten van een inspannende activiteit. Daarmee wordt het zoeken naar een persoon die inwoning toestaat/mogelijk maakt beschreven als iets wat kennelijk niet heel eenvoudig is.
  - Het lijkt erop dat demonen op eigen initiatief in hun slachtoffer komen wonen en ook op eigen initiatief weer kunnen vertrekken. Dit zou kunnen verklaren waarom er ook exorcisme wordt gemeld bij animistische volken, wat dan kennelijk een vrijwillig vertrek van een boze geest betreft (om opzettelijk te misleiden?).
  - Diegenen die demonisch belast waren, maar daarvan zijn verlost, zijn bijzonder vatbaar voor een nieuwe demonische belasting – als hun geestelijke toestand ten minste niet is veranderd.

4. Het effect van demonische belasting

- Er is in het NT geen enkele (directe) aanwijzing dat demonische belasting gerelateerd is aan *immoraliteit of morele zonden*. De personen die in het NT demonisch belast zijn, worden niet meer dan anderen beschouwd als schuldig aan (bijvoorbeeld) hardnekkige zonden of losbandigheid.
- Wel schetst het NT het effect van demonische belasting: die uit zich vooral in *lichamelijke en geestelijke marteling*: een wild karakter en geweld jegens anderen (Mt8:28), stomheid (Mk9:17; Lk11:14), doofheid (Mk9:25), schreeuwen (Mk1;23,26; 5:5), zelfkastijding (Mk5:5; 9:22), stuiptrekkingen (Mk9:18,20), kwellingen (Lk6:18; Hd5:16) en (de wil tot) naaktheid (Lk8:27 – wat 's nachts vanwege de kou ook tot lichamenlijk lijden leidt). Het effect (doel?) van demonische belasting lijkt daarmee te zijn om het slachtoffer te tarten en martelen.
- Veel personen die in het NT demonisch belast zijn lijden ook onder een *persoonlijke verandering*. Meer precies: de boze geest gebruikt (af en toe of altijd?) het lichaam van het slachtoffer om te communiceren. In tegenstelling tot geestesziekten lijken demonisch belasten in het NT zichzelf rationeel, op logische wijze te uiten. Verder geven de slachtoffers ook zelf aan met het *ego* van een ander te spreken.
- Demonisch belasten in het NT lijken te beschikken over *bovennatuurlijke kennis*. De personen noemen dingen die hun niet bekend konden zijn, maar die kennelijk door de boze geest gecommuniceerd zijn. Specifiek gaat het hierbij om het erkennen van wie de Heer Jezus is (Mk1:24,34; 3:11,12; 5:6,7) en over de bediening van Paulus (Hd16:17; 19:15). Een enkele maal wordt ook gerept over het kunnen voorspellen van de toekomst (Hd16:16).

5. De oorsprong van demonische belasting

- Geen enkel slachtoffer van een boze geest wordt ooit in het NT veroordeeld voor het feit dat hij demonisch belast is geraakt. Wel legt de Heer Jezus tweemaal een relatie tussen zonde en ziekte (Mt9:2; Jh5:14; vgl. Jk5:15), maar een relatie met zonde wordt met betrekking tot demonische belasting nimmer gelegd. De Heer Jezus heeft hen steeds bevrijd, zonder enig verwijt. Ook kinderen waren soms kennelijk demonisch belast (Mt17:15; Mk7:26-30), wat niet consistent is met de veronderstelling dat dit het gevolg zou zijn van zware zonden.
- Er lijkt wel een verband te bestaan tussen afgoderij en demonische belasting. Zie Dt32:17 en Ps106:36v in het OT en 1Ko10:20v in het NT. Daarnaast lijkt er een geografisch verband: de meeste demonenuitdrijvingen

vonden plaats in Galiléa en heidense gebieden met als uitzondering Hd5:16. Tegelijkertijd is het opmerkelijk dat God in het OT opdracht gaf om de Kanaänitische cultuur met haar specifieke afgoderij te vernietigen. Er wordt met geen woord gerept (laat staan opdracht gegeven) aan de Israëlieten om de boze geesten uit de Kanaänieten te drijven. Kennelijk is het praktiseren van afgoderij geen voldoende voorwaarde om demonisch belast te geraken.

- Ook lijkt er een verband te bestaan tussen occulte bezigheden en demonische belasting. Zie de waarzeggende geest in Hd16:16 en de interesse van de exorcisten (Hd19:8-20).
- Er is in het NT geen enkel voorbeeld van een gelovige (christen) die demonisch belast zou zijn. Alle genezingen betreffen ongelovigen, waarvan sommigen daarna volgeling van Jezus Christus worden. Ook de NT brieven hintten er nergens op dat bij gelovigen sprake zou kunnen zijn van demonische belasting. Teksten als 2Ko6:14-15 en 1Jh4:4 stellen juist dat inwoning van de Heilige Geest niet kan samengaan met demonische belasting.
- Het is verder opmerkelijk dat er in de NT brieven geen enkele instructie te vinden dat christenen in voorkomende gevallen demonen zouden moeten uitdrijven omdat die mogelijk de oorzaak zouden zijn van bepaalde zonden of problemen.

6. *Herkennen van demonische belasting*

- Merkwaardig genoeg bestond er in het NT geen enkel probleem om te herkennen of iemand een boze geest had. Niet alleen voor de Heer Jezus en de discipelen was dit helder, maar zelfs voor heidenen (Mk7:24-30; 9:14-29). Daarnaast brengt men soms 'bezetenen' bij de Heer Jezus of de discipelen (Mk1:32-34; Hd5:16; vgl. Mt9:32-34). Hieruit blijkt dat men een scherp onderscheid kon maken tussen een (gewone) ziekte en bezetenheid.
- De heftigheid van de lichamelijke symptomen van bezetenheid lijkt zo groot te zijn dat het kennelijk eenvoudig was om bezetenheid te onderscheiden van geestesziekten. Men hoefde niet geestelijk te zijn om het probleem te herkennen.

7. *Enkele conclusies*

- Iemand wordt niet zomaar demonisch belast. Demonische belasting lijkt iets bijzonders te zijn. Voor boze geesten lijkt het ook niet eenvoudig te zijn om een slachtoffer te vinden.
- Er is geen enkele aanwijzing dat het begaan van bepaalde (morele) zonden tot demonische belasting zou kunnen leiden, afgezien van mogelijk het deelnemen aan afgodendienst en/of occulte praktijken.
- Er is geen enkele aanwijzing in het NT dat gelovigen demonisch belast zouden kunnen zijn.
- Er is geen enkele aanwijzing of suggestie in de NT brieven dat wanneer sprake is van zonde of problemen, de oorzaak zou kunnen liggen in inwoning van demonen (in tegenstelling tot de misleiding en beïnvloeding van de duivel van buitenaf!). Verder wordt nergens genoemd dat in zulke gevallen 'bevrijding' noodzakelijk is, anders dan de bevrijding van de macht van de satan op het moment van bekering (Ko1:12-13; 2Tm2:24-26; Jk4:7).
- Demonische belasting is altijd zeer evident. Het NT spreekt nergens over het bestaan van 'verborgen' demonische belasting. Het NT gaat ervan uit dat iemand vrij is van demonische belasting tenzij duidelijk uit genoemde symptomen blijkt dat dit niet zo is.
- Vanwege de relatie tussen afgoderij en occulte praktijken is het niet verwonderlijk dat zendelingen in sommige animistische gebieden soms wel melden geconfronteerd te zijn met demonische belasting.
- Het spreken over demonische belasting als gevolg van 'familievloeken', demonen die aan bepaalde plaatsen gebonden zijn (het 'reinigen van ruimten'), het bestaan van demonen van boosheid, angst, begeerte etc. alsmede de suggestie dat iemand zich door bepaalde handelingen (zoals overspel) openstelt voor demonen, heeft meer overeenstemming met hoe geesten in het animisme worden gezien dan met hoe het NT de demonische wereld beschrijft.